

УДК [330.34 : 504.06] : 354

БЛОСКУРСЬКИЙ РУСЛАН,

кандидат економічних наук, доцент

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ: СУТНІСТЬ, ПРИНЦИПИ, ЗАВДАННЯ

У статті узагальнено основні наукові тези щодо державного регулювання в розрізі екологічної та економічної сфер. Сформульовано сутність державного регулювання еколого-економічного розвитку, визначено його місце в системі державного регулювання, охарактеризовано принципи державного регулювання еколого-економічного розвитку, які розподілено за трьома групами: перша - основоположні принципи державного регулювання; друга - принципи, що забезпечують ефективність регулювання еколого-економічного розвитку; третя - принципи, що відображають необхідність консолідації зусиль у регулюванні еколого-економічного розвитку. Акцентовано на актуальності формування цілісного механізму державного регулювання еколого-економічного розвитку країни, який би поєднував у собі традиційний та модерний інструментарій із можливістю залучення громадськості до його реалізації.

Ключові слова: еколого-економічний розвиток; сталий розвиток; державне екологічне регулювання; державне регулювання економіки; державне регулювання еколого-економічного розвитку.

Постановка проблеми та стан її вивчення. Еколого-економічний розвиток як специфічний об'єкт державного регулювання передбачає узгодження екологічних та економічних цілей, що є одвічною дилемою розвитку для всіх суспільств. Ефективне втручання держави у відповідні процеси є ознакою рівня соціального розвитку та формування громадянського суспільства - екологічно свідомого, спроможного обмежувати економічні потреби в інтересах довкілля.

Актуальність публікації обумовлена відсутністю в українській науці цілісних досліджень з питань саме еколого-економічного розвитку, який, на відміну від поняття "сталий розвиток", конкретизує пріоритети балансування екологічних та економічних цілей. З огляду на неспроможність ринкового механізму забезпечити рівновагу цих процесів із постійною схильністю до домінування комерційних цілей, державне втручання є обов'язковим, незважаючи на численні ризики прихованого бюрократичного інтересу. Тому затребуваним є визначення теоретичної сутності державного регулювання еколого-економічного розвитку, його принципів і завдань, що відображають практичний аспект здійснення.

Результати нашого дослідження отримані з використанням напрацювань українських учених за напрямом екологічної політики, еколого-економічного і сталого розвитку. Серед них - М. Балджи [1], І. Бистряков [18], Д. Ветвицький [4], З. Герасимчук, В. Григорків, О. Гулич [7], В. Загорський, О. Заржицький [9], В. Зянько, Т. Іванова [10], М. Коваленко [11], В. Кравців [12], І. Ляшенко, І. Синякевич, Т. Сморганюк, В. Трегобчук, Ю. Туниця, М. Хвесик [18], В. Шевчук та інші.

Якщо деталізувати результати досліджень згаданих учених, то в окремих працях акцент зроблено на соціо-безпековий контекст еколого-економічного розвитку та його регулювання (Д. Ветвицький), пріоритет природо-

охоронної діяльності (В. Дідух, М. Коваленко, В. Кравців, Т. Мацієвич). У багатьох працях апелювано до необхідності державного впливу на процеси еколого-економічного розвитку в контексті ефективного використання природно-ресурсного потенціалу (М. Балджи), контролю за ринком природних ресурсів (О. Новіков). Імпонує увага вчених до потреби наслідкового відображення регулювання екологічних та економічних процесів на якості життя населення (О. Заржицький). Таким чином, простежується тісний взаємозв'язок між цілями еколого-економічного і сталого розвитку. Також варто відзначити розуміння вченими потреби реалізації стратегії зміни способу життя населення, а не зосередження уваги на індивідуальній поведінці [20].

Метою публікації є формулювання теоретичної сутності та визначення прикладних особливостей здійснення державного регулювання еколого-економічного розвитку на рівні країни.

У межах поставленої мети були виконані **такі завдання:**

- здійснити теоретичний огляд напрацювань вітчизняних учених із дослідженням гомологічних управлінських понять еколого-економічного розвитку;
- сформулювати сутність державного регулювання еколого-економічного розвитку;
- охарактеризувати принципи державного регулювання еколого-економічного розвитку та визначити основні його завдання з точки зору відповідності національним умовам.

Виклад основного матеріалу. У зв'язку з великим значенням екологічної складової в стимулюванні розвитку території важливо забезпечити інтеграцію екологічної політики з іншими управлінськими підходами сталого розвитку [21, с. 1]. У цьому ключі виникає поняття *державного регулювання еколого-економічного розвитку*, яке гомологічне за сутнісним наповненням з

такими категоріями, як *еколого-економічне управління і регулювання, екологічна та економічна політика, екологічний та економічний менеджмент*. Формулюванню суті державного регулювання еколого-економічного розвитку, його принципів і завдань передувало ознайомлення з напрацюваннями вітчизняних учених із розглядом згаданих понять.

Популярними є напрацювання щодо особливостей регулювання (управління, політики) на державному рівні. Якщо брати суто екологічний ракурс, то варто відзначити окремі показові твердження. Так, Д. Ветвицький цілі екологічної політики пов'язує із забезпеченням екологічної безпеки держави й задоволенням екологічних потреб населення [4, с. 109]. Таким чином, концепт екологічного регулювання спрямовується в безпекову площину та апіорі стає одним із визначальних об'єктів державного впливу.

Відзначаємо висновки М. Балджи щодо перспективної орієнтованості екополітики в доповнення до її обмежувального характеру. У дослідженні автора наводяться основні моделі екологічного регулювання - державної бюрократичної екополітики, екополітики на принципах суспільної підтримки, екополітики перехідного періоду та ринково орієнтованої екополітики (остання передбачає вдосконалення використання природно-ресурсного потенціалу) [1, с. 12]. Звідси робимо важливий висновок, що державне регулювання еколого-економічного розвитку має в собі поєднувати розуміння природно-ресурсного потенціалу території та визначення способів ефективного його використання з оптимізацією вигод для всіх сторін ("довкілля-суспільство-бізнес").

У дослідженнях із питань державного регулювання в екологічній сфері вчені часто апелюють до необхідності природоохоронної діяльності - через реалізацію законодавства, контроль за дотриманням вимог екологічної безпеки, забезпечення проведення ефективних комплексних заходів щодо раціонального використання природних ресурсів, досягнення узгодженості дій державних і громадських структур, а також суб'єктів господарювання в галузі охорони навколишнього середовища [8; 11]. Слід відзначити, що природоохоронний пріоритет фактично є основним у дослідженнях українських учених з питань державного екологічного регулювання. Його доповнюють обґрунтування необхідності забезпечення якості довкілля. Як пише В. Кравців у своєму дисертаційному дослідженні, основою сучасної екологічної політики є нормативні підходи, які орієнтують природоохоронну діяльність на досягнення визначених нормативів якості природного середовища; вони регламентують якісні параметри гранично допустимого вмісту хімічних речовин та інших видів шкідливого впливу на природні компоненти, є екологічно допустимими, а тому й соціально безпечними [12]. Тобто знову ж таки виділяється безпековий аспект екологічного регулювання, однак з акцентом на соціальну сферу.

Варто виокремити ще один аспект, який розкриває особливості екологічного об'єкта державного впливу. Щодо цього пише С. Пашкевич. Йдеться про непередбачуваність змін довкілля, викликаних не лише антропогенним, але й природним чинником. Автор зазначає, що останніми роками на перший план вийшла проблема непередбачуваності динаміки та характеру поведінки природних систем, які за відношенням до техногенних та економічних систем є вміщувальними; стохастичність екологічних процесів здатна не тільки негативно вплинути на ефективність економічних процесів, але й повністю їх зруйнувати, викликавши катастрофи та кризи як локального, так і глобального харак-

теру [16, с. 144]. Тобто державне екологічне регулювання насправді є складним завданням з точки зору ефективності. Найперше, воно вимагає послідовності з необхідністю достатнього часу для отримання бажаного ефекту, що буде нижче відображено в принципах. Також регулювальні впливи потрапляють у площину численних ризиків, окремі з яких передбачити неможливо в силу їх неантропогенного походження. Цей важливий момент підкреслює специфіку державного регулювання в екологічній сфері з ризиковістю ресурсних затрат на реалізацію управлінських рішень.

Окремим блоком у дослідженнях українських науковців ідуть численні критичні висновки та рекомендації щодо реалізації екологічної політики в Україні, пріоритетів державного екологічного регулювання. Так, як пише О. Заржицький, для України основною ціллю екологічної політики має бути покращення якості життя за умови оптимального використання та відтворення природних ресурсів [9, с. 9]. Особливої актуальності вдосконалення державного регулювання еколого-економічного розвитку набуває в умовах євроінтеграції. Україна змушена орієнтуватись на європейські екологічні стандарти, запроваджені ЄС ще з 1967 року, що забезпечило країнам зниження рівня забруднення довкілля промисловими підприємствами (основними забруднювачами) та населенням за рахунок зміни їх поведінки в бік добросовісного ставлення до природних ресурсів, а також застосування природоохоронних технологій, які сприяють скороченню обсягів викидів, скидів та утворенню відходів на кожному з етапів виробництва, споживання й утилізації продукції (послуг) [5, с. 50].

Що стосується основних ідейних напрацювань з питань державного регулювання економіки, то тут "лейтмотивом" є визначення рівня участі держави в ринкових процесах. Більшість обґрунтувань полягає в тому, що держава має стежити за дотриманням правил гри учасниками ринкових відносин та створювати відповідні умови для нормального економічного життя [15, с. 179]. Тобто фактично йдеться про спостережно-стабілізуючу функцію, яку в реальності виконати вкрай складно.

Багато напрацювань здійснено щодо цілеорієнтирів економічного регулювання. Доволі часто вказується на необхідність підтримки соціально-економічної стабільності [14, с. 434]. Таким чином, поєднання екологічних та економічних цілей державного регулювання так чи інакше охоплює соціальні пріоритети. Серед інших пріоритетів - забезпечення стабільного економічного зростання й розвитку; досягнення повної, ефективної та продуктивної зайнятості, нарощування трудового потенціалу; створення прозорого та справедливого перерозподілу доходів населення й зменшення соціальної напруженості; урівноваження зовнішньоторговельного балансу країни, забезпечення стабільності цін і грошей [19, с. 109].

Вагому нішу займають дослідження методів регулювання ринкового середовища з підтримкою добросовісної конкуренції. У даному контексті заслуговує на увагу висновок М. Хвесика та І. Бистрякова щодо необхідності справедливого перерозподілу результатів системного внеску суб'єктів господарювання в досягнення цілей сталого розвитку (в нашому випадку з конкретизацією на узгодженість екологічних та економічних цілей). Учені переконані, що нерівномірність, диференційованість економічного розвитку, по суті, зумовлені різними філософськими трактуваннями принципів господарювання, зокрема щодо ідеї справедливості [18, с. 5-6]. Реально забезпечити справедливість перерозподілу ресурсів серед суб'єктів бізнесу за результатами їх екологічно орієнтованої діяльності можливо лише в

умовах конкурентного ринку, що є однією з визначальних цілей державного регулювання економіки в працях вітчизняних науковців.

Здійснюючи огляд напрацювань українських учених щодо державного регулювання у сферах економіки та екології, слід відзначити, що в більшості випадків екологічний аспект дослідження стосується економічних механізмів. На стику екологічних та економічних інтересів учені обґрунтовують пріоритети ефективізації використання природно-ресурсного потенціалу, капіталізації природних ресурсів. Варто навести тезис М. Хвеси́ка та І. Бистрякова, які розглядають капіталізацію природних ресурсів у супроводі з корпоратизацією сталого розвитку на рівні території, стверджуючи, що ці процеси забезпечать формування специфічного інсти-

туціонального середовища, у межах якого природні ресурси можуть дістати адекватну оцінку й легко трансформуватися в інші форми мобільного капіталу, зокрема фінансову; тому для підвищення ефективності капіталізації природних ресурсів у рамках корпоратизації сталого розвитку ключовими питаннями є модернізація фінансової інфраструктури, специфікація прав власності на природні ресурси та їх активи [18, с. 11].

Розглянуті вище положення розкривають проблемну площину досліджень у вітчизняній науковій літературі на стику екологічного та економічного регулювання (табл. 1). Їх узагальнення дає змогу окреслити базис цільових орієнтирів державного регулювання еколого-економічного розвитку з урахуванням специфіки цього процесу.

Таблиця 1. - Основні ідейні напрацювання українських науковців щодо державного регулювання еколого-економічного розвитку

Ключові тези досліджень державного екологічного регулювання	Ключові тези досліджень державного регулювання економіки
<ul style="list-style-type: none"> - забезпечення екологічної безпеки, збереження стану й потенціалу довкілля, відтворення природних ресурсів; - долання руйнівних, експлуатаційних схем добування, використання природних ресурсів; - задоволення екологічних потреб населення, контроль рівня антропогенного навантаження; - важливість природоохоронної діяльності, нормативів якості довкілля; - стохастичність екологічних процесів, що ускладнює можливості їх регулювання; - стратегічний орієнтир на цілі сталого розвитку. 	<ul style="list-style-type: none"> - спостережно-стабілізаційна функція держави в ринкових процесах; - розвиток конкурентного ринкового середовища, упровадження прогресивної філософії господарювання, в основі якої лежить ідея справедливості; - підтримка соціально-економічної стабільності, забезпечення економічного зростання; - забезпечення ефективного використання й розвитку трудового потенціалу населення; - інноваційна (на протипагу сировинній) орієнтація економіки
<i>Ідейна основа щодо державного регулювання еколого-економічного розвитку</i>	
<ul style="list-style-type: none"> - балансування задоволення потреб бізнесу та екологічних потреб суспільства, раціональне природокористування; - визначення природно-ресурсного потенціалу території та способів ефективного його використання з оптимізацією вигод для всіх сторін («довкілля-суспільство-бізнес»); - мотивація екологізації виробництва, технологій (екологічні інновації), вторинної переробки відходів; - пріоритет державного регулювання через застосування інструментарію бюджетного й позабюджетного фінансування, платного природокористування; - становлення екологічного сектора національного ринку, збереження ефективних природних монополій; - підвищення ефективності капіталізації природних ресурсів; - корпоратизація сталого розвитку (соціальна відповідальність бізнесу) 	

**Джерело: узагальнено автором.*

Отже, державне регулювання еколого-економічного розвитку охоплює широке коло завдань, однак з акцентом на балансування екологічних та економічних інтересів і процесів. Уважаємо, що в дефініцію цього поняття слід вкладати такий зміст:

державне регулювання еколого-економічного розвитку - це цілеспрямований вплив на ринкові процеси з узгодженням економічних та екологічних інтересів, забезпеченням економічного зростання в обґрунтованих межах та покращенням якості життя населення зі стратегічною орієнтацією на цілі сталого розвитку.

Дефініція державного регулювання підкреслює стратегічний орієнтир на досягнення цілей сталого розвитку, однак зі звуженням сфери впливу в узгодженні екологічних та економічних інтересів та зі збереженням темпів економічного зростання.

Державне регулювання еколого-економічного розвитку в системі забезпечення розвитку держави посідає важливе місце (рис. 1). Фактично, воно є центровим, що підкреслює важливість природних ресурсів для людського існування та забезпечення процесів економічного розвитку.

Державне регулювання еколого-економічного розвитку як цілеспрямований вплив має здійснюватися згідно з певними принципами. Їх дотримання є своєрідною інституційною гарантією від непрогнозованого втручання у сферу державного регулювання [13]. Ниж-

че наведемо принципи державного регулювання еколого-економічного розвитку, розподіляючи їх за трьома рівнями:

1) основоположні принципи державного регулювання [6, с. 150]: цілісності, системності, цілеспрямованості, гнучкості (адаптивності), послідовності, науковості, прозорості;

2) принципи, що забезпечують ефективність регулювання еколого-економічного розвитку:

- об'єктивності - неприпустимість прихованого бюрократичного інтересу;

- сталості - неприпустимість частих змін регулюючих рішень (дуже важливий принцип, адже щоб забезпечити покращення екологічної ситуації, мотивувати бізнес до екологізації виробництва потрібен час; довгостроковими за окупністю є екологічні інвестиції);

- результативності - відображення на покращенні якості життя населення, досягненні цілей сталого розвитку;

- передбачуваності - превентивний характер регулюючих впливів, можливе запобігання екологічним кризам і катастрофам;

- перспективності - урахування ймовірних викликів майбутнього, виходячи з поточних тенденцій та експертних прогнозів;

- обмежувальності - підтримка помірних потреб, задоволення яких потребує використання природних ресурсів;

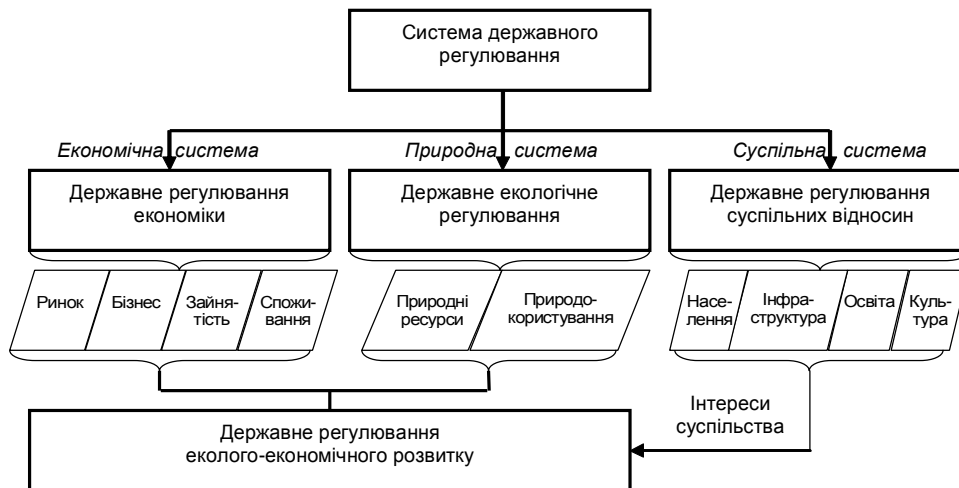

Рис. 1. Регулювання еколого-економічного розвитку в системі державного регулювання (авторська розробка).

- мотивації (непрямий вплив) - збереження мотивації бізнесу, інших суб'єктів господарської діяльності в умовах обмеженості використання природних ресурсів;
 - просторової збалансованості - максимальне врахування інтересів усіх членів суспільства при одночасному збереженні і по можливості відтворенні природних ресурсів; задоволення всіх потреб суспільства без руйнування середовища проживання [3, с. 176; 2, с. 227];

- відповідальності - забезпечення відповідальності державних структур за результативність рішень, а також відповідальності учасників ринку природних ресурсів за наслідки їх використання (особливо в умовах порушення норм чинного законодавства);

- інноваційності - неперервне покращення регулюючих підходів, мотивації впровадження у використання прогресивних інноваційних технологій, відтворення природно-ресурсного потенціалу;

3) принципи, що відображають необхідність консолідації зусиль у регулюванні еколого-економічного розвитку (ці принципи визначені в основі спільної політики країн-членів ЄС) [7, с. 146-147]:

- субсидіарності - спільна діяльність у тих напрямках, де країни/регіони/поселення не можуть впоратися самі або таке вирішення буде більш ефективним, ніж на рівні окремого суб'єкта;

- відшкодування збитку навколишньому середовищу - зобов'язання у випадках неможливості уникнути шкоди, мінімізувати, стримати поширення та усунути її виникнення на початковому етапі або в найкоротший термін;

- екологічної орієнтованості - вимушене врахування в будь-якій діяльності потреб навколишнього середовища;

- інтеграції - узгодження екологічної політики з цілями всіх інших політик.

У завершення розкриття теоретичної сутності державного регулювання еколого-економічного розвитку визначимо його основні завдання, які слід реалізовувати на рівні держави. Більшість із них залишаються актуальними для України, яка поки що до кінця не сформувалась як економічно й соціально розвинена держава та має безліч проблем у сфері еколого-економічного балансування. Уважаємо, що державне регулювання еколого-економічного розвитку країни має, у першу чергу, орієнтуватися на виконання таких завдань:

1. Завдання, орієнтовані на загальні (макро- і мезо-) економічні умови:

- подолання зовнішньої сировинної залежності як за експортними, так і за імпортними операціями;

- розвиток ринку природних ресурсів із добрососудним конкурентним середовищем, а також специфічних сегментів ринку - щодо послуг екологічного страхування, аудиту, інших посередницьких послуг; становлення сегментів ринку на підтримку реалізації механізмів державного регулювання (для прикладу, ринку прав на забруднення середовища [17]);

- підтримка розвинутого конкурентного середовища, функціонування ефективних природних монополій як базової передумови ефективного використання природно-ресурсного потенціалу країни;

- екологічно спрямована структурна перебудова економіки (екологічна модернізація економіки), підтримка та розвиток високотехнологічних, екологічно безпечних і ресурсозберігаючих виробництв [10, с. 234];

- становлення й неперервний розвиток сфери виробництва екологічно чистої продукції;

- стимулювання екологічного інвестування;

2. Завдання, орієнтовані на бізнес-середовище:

- жорстке дотримання стандартів екологічного права;

- реалізація екологічного маркетингу (із задоволенням екологічно орієнтованого попиту);

- обов'язковість внутрішніх інвестувань (із чистого прибутку) в екологічні проекти;

- домінування екологічної компоненти в структурі соціальної відповідальності бізнесу;

- прозорість комерційної діяльності, складання та оприлюднення корпоративних екологічних звітів;

3. Завдання, орієнтовані на некомерційний сектор діяльності, домашні господарства (як потенційних підприємців, неформальний сектор зайнятості):

- освітня підготовка фахівців (екологічна освіта);

- екологічне виховання через систему формальної та неформальної освіти;

- посилення екологічної складової культури споживання.

Висновки

1. Огляд теоретичного дискурсу понять державного екологічного регулювання, державного регулювання економіки, державної екологічної та економічної політики в працях українських учених дав змогу узагальнити ідейну основу державного регулювання еколого-економічного розвитку. Вона пов'язана з: 1) балансуванням задоволення потреб бізнесу та екологічних потреб суспільства, раціональним природокористуванням; 2) визначенням природно-ресурсного потенціалу території та способів ефективного його використання з

оптимізацією вигод для всіх сторін ("довкілля-суспільство-бізнес"); 3) мотивацією екологізації виробництва, технологій (екологічні інновації), вторинної переробки відходів; 4) пріоритетом державного регулювання через застосування інструментарію бюджетного й позабюджетного фінансування, платного природокористування; 5) становленням екологічного сектора національного ринку, збереженням ефективних природних монополій; 6) підвищенням ефективності капіталізації природних ресурсів; 7) корпоратизацією сталого розвитку (соціальна відповідальність бізнесу).

2. Державне регулювання еколого-економічного розвитку країни пропонуємо розуміти як системний, цілеорієнтований вплив на ринкові процеси стосовно використання природно-ресурсного потенціалу, при яких має зберігатись очікувана динаміка економічного зростання, однак із дотриманням певних умов. Такі умови проявляються в неприпустимості зниження якості життя населення з погіршенням екологічної ситуації та наслідковим відображенням на стані суспільного здоров'я. У стратегічній перспективі вплив держави на балансування екологічних та економічних інтересів має проявлятися у відповідності розвитку країни цілям сталого розвитку. Це буде вищою ознакою ефективності державного впливу.

3. Державне регулювання еколого-економічного розвитку країни має здійснюватись за обмеженими підходами, що їх відображають принципи. Велика їх кількість потребує систематизації в розрізі: основно-положних принципів державного регулювання - цілісності, системності, цілеспрямованості, гнучкості (адаптивності), послідовності, науковості, прозорості; принципів, що забезпечують ефективність регулювання еколого-економічного розвитку; принципів, що відображають необхідність консолідації зусиль у регулюванні еколого-економічного розвитку.

У реальності забезпечення еколого-економічного розвитку є дуже складним завданням, адже влада, будучи часто тісно пов'язаною з крупними бізнес-колами, схильна ігнорувати екологічні потреби та може вдаватись до несумлінних методів із "псевдозахистом" інтересів довкілля. Для більшості держав із трансформційною економікою модель розвитку базується на організації крупного, прибуткового бізнесу з монополізацією окремих сегментів ринку природних ресурсів. Це спостерігається і в Україні. Для поступового подолання такої деструктивної ситуації розуміння завдань державного регулювання еколого-економічного розвитку є недостатнім. Більшість із них ризикує залишитись декларативними та в крайньому разі спекулюватись у період передвиборчої кампанії. За таких умов перед науковцями стоїть завдання визначити цілісний механізм державного регулювання еколого-економічного розвитку країни, який би поєднував у собі традиційний та модерний інструментарій із можливістю залучення громадськості до його реалізації. Лише завдяки формуванню громадянського суспільства, у тому числі в особі об'єднань підприємців, та достатньої їх екологічної свідомості можливо забезпечити сильний тиск на владу і крупний бізнес з метою реальних управлінських рішень у сфері балансування екологічних та економічних інтересів. Актуально не лише визначити змістову наповненість механізму державного регулювання еколого-економічного розвитку країни, але й уточнювати можливості залучення в систему його зв'язків і впливів недержавних структур як реально вмотивованих агентів у демонополізації ринку природних ресурсів і побудові ефективних схем використання природно-ресурсного потенціалу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балджи М. Д. Місце регулювання комплексного природокористування у формуванні регіональної екологічної політики / М. Д. Балджи // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. - 2013. - Вип. 1 (61). - С. 10-16.
2. Біль М. М. Концептуальні підходи формування соціальних кластерів як необхідної умови сталого розвитку територіальних міграційних систем / М. М. Біль // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. - 2013. - Вип. 3. - С. 225-234.
3. Бутко М. П. Інвестиційна домінанта сталого розвитку регіону в умовах інтеграції : [монографія] / М. П. Бутко, О. Ю. Акименко. - Ніжин : ТОВ "Вид-во "Аспект-Поліграф", 2009. - 232 с.
4. Ветвицький Д. О. Напрями та пріоритети розвитку державної екологічної політики України в умовах глобалізації / Д. О. Ветвицький // Наукові розвідки з державного та муніципального управління. - 2013. - Вип. 1. - С. 108-121.
5. Гаркушенко О. М. Напрями екологічного регулювання економіки в Україні з урахуванням вимог Угоди про асоціацію з ЄС / О. М. Гаркушенко // Економіка промисловості. - 2015. - № 4. - С. 50-68.
6. Головаченко С. І. Управління еколого-економічним розвитком регіону : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.05 / Головаченко Сергій Іванович. - К., 2015. - 218 с.
7. Гулич О. І. Регулювання екологічної безпеки регіону: європейський досвід / О. І. Гулич // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. - 2014. - Вип. 3. - С. 145-152.
8. Дідух В. Р. Економічні механізми реалізації державної екологічної політики [Електронний ресурс] / В. Р. Дідух // Державне будівництво. - 2008. - № 1. - Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2008_1_15.
9. Заржицький О. С. Актуальні проблеми правового забезпечення екологічної політики України (теоретичні аспекти) : [монографія] / О. С. Заржицький. - Дніпропетровськ : Національний гірничий ун-т, 2012. - 200 с.
10. Іванова Т. В. Екологічна модернізація економіки регіону / Т. В. Іванова // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія "Управління". - 2015. - Вип. 3-4. - С. 229-237.
11. Коваленко М. А. Економічний механізм реалізації екологічної політики в Україні [Електронний ресурс] / М. А. Коваленко, Т. О. Мацієвич // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. - 2013. - № 2. - Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2013_2_5.
12. Кравців В. С. Регіональна екологічна політика в умовах становлення ринкової економіки в Україні (теорія, методи, практика) : дис. ... доктора екон. наук : 08.00.06 / Кравців Василь Степанович. - Львів, 2007. - 373 с.
13. Мазій Н. Г. Принципи та механізми державного регулювання розвитку підприємництва [Електронний ресурс] / Н. Г. Мазій // Демократичне врядування. - 2011. - Вип. 8. - Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2011_8_8.
14. Мироненко М. Ю. Необхідність державного регулювання економічного розвитку у сучасних умовах / М. Ю. Мироненко // Ефективність державного управління. - 2012. - Вип. 32. - С. 433-440.
15. Новіков О. Є. Специфіка державного та ринкового регулювання національної економіки України [Електронний ресурс] / О. Є. Новіков. - Режим доступу : <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/2011/02/178.pdf>.
16. Пашкевич М. С. Механізми регулювання еколого-економічного регіонального розвитку / М. С. Пашкевич // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. - 2012. - № 3 (19). - С. 143-147.
17. Пішеніна Т. І. Економічна сутність, роль і значення радіоекологічного комплексу в суспільному розвитку та в системі національної безпеки [Електронний ресурс] / Т. І. Пішеніна // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. - 2011. - Вип. I (41). - Режим доступу : http://chtei-knteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2011/v1/NV-2011-V1_18.pdf.

18. Хвесик М. Парадигмальний погляд на концепт сталого розвитку України / М. Хвесик, І. Бистряков // Економіка України. - 2012. - № 6. - С. 4-12.

19. Чечель А. О. Принципи та механізм державного регулювання економіки / А. О. Чечель // Вісник Академії митної служби України. Сер.: Державне управління. - 2013. - № 2. - С. 103-111.

20. Brownson R. C. Environmental and policy determinants of physical activity in the United States / R. C. Brownson, E. A. Baker, R. A. Housemann, L. K. Brennan, S. J. Bacak // American journal of public health. - 2001. - № 91 (12). - P. 1995-2003.

21. Lafferty W. Environmental policy integration: towards an analytical framework / William Lafferty, Hovden Eivind // Environmental politics. - 2003. - № 123. - P. 1-22.

Билоскурский Руслан,

кандидат экономических наук, доцент Черновицкого национального университета имени Юрия Федьковича

ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ЭКОЛОГО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ: СУЩНОСТЬ, ПРИНЦИПЫ, ЗАДАЧИ

В статье обобщены основные научные положения о государственном регулировании в разрезе экологической и экономической сфер. Сформулирована сущность государственного регулирования эколого-экономического развития, определено его место в системе государственного регулирования, первая - основополагающие принципы государственного регулирования; вторая - принципы, обеспечивающие эффективность регулирования эколого-экономического развития; третья - принципы, отражающие необходимость консолидации усилий в регулировании эколого-экономического развития. Акцентируется актуальность формирования целостного механизма государственного регулирования эколого-экономического развития страны, который бы сочетал в себе традиционный и современный инструментарий с возможностью привлечения общественности к его реализации.

Ключевые слова: эколого-экономическое развитие; устойчивое развитие; государственное экологическое регулирование; государственное регулирование экономики; государственное регулирование эколого-экономического развития.

Biloskursky Ruslan,

Candidate of Economical Sciences, Associate professor, Yuriy Fedkovych Chernivtsy National University

STATE REGULATION OF ECOLOGICAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT: THE ESSENCE, PRINCIPLES, OBJECTIVES

The theoretical overview of Ukrainian scientist's papers related administrative concepts of ecological and economic development was made. The essence of state regulation of ecological and economic development was formulated. The principles of state regulation of ecological and economic development were described and its objectives in terms of relevance to national conditions were determined.

Principles of state regulation of ecological and economic development were separated into three groups. The first group are fundamental principles of state regulation: integrity, consistency, commitment, flexibility (adaptability), consistency, scientific, transparent. The second group are principles of efficiency regulation of ecological and economic development: objectivity, sustainability, effectiveness, predictability, motivation, responsibility, innovation. The third group are principles reflecting the need to consolidate efforts to regulate the environmental and economic development: subsidiarity, refund damages the environment, environmental orientation, integration.

The main objectives of state regulation of environmental and economic development in terms of relevance to Ukrainian conditions were identified. The objectives are divided on general economic conditions (reduce raw material dependence, development of the market of natural resources with a fair competitive environment, support for advanced competitive environment, ecological modernization of the economy, support and development of high-tech, environmentally friendly and resource-saving production, establishment and continuous development of the production of environmentally friendly products, promotion of environmental investment), business (compliance with standards of environmental law, implementation of environmental marketing, investments in environmental projects, forming of corporate environmental reports), non-profit sector and households (ecological education, ecological trainings, increase of the environmental component of culture consumption).

Keywords: ecological and economic development; sustainable development; public ecological regulation; state regulation of economy; state regulation of ecological and economic development.

REFERENCES

- Baldghi, M. (2013), Role of regulation of complex nature and formation of regional ecological policy, Visnyk Natsionalnoho universytetu vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannya, Vol. 1(61), pp. 10-16 (ukr).
- Bil, M. (2013), Conceptual approaches to formation of social clusters as a necessary condition of sustainable development of territorial migration system, Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy, Vol. 3, pp. 225-234 (ukr).
- Butko, M.P. and Akymenko, O.Yu. (2013), Investment dominant of sustainable development in the region in terms of integration, TOV "Vydavnytstvo "Aspekt-Polihraf", Nizhyn, 232 p. (ukr).
- Vetvytskyy, D.O. (2013), Directions and priorities of State Environmental Policy in Ukraine in context of globalization, Naukovi rozvidky z derzhavnoho ta munitsypalnoho upravlinnya, Vol. 1, pp. 108-121 (ukr).
- Harkushenko, O.M. (2015), Ecological regulation directions of economy in Ukraine with requirements of European Union Association Agreement, Ekonomika promyslovosti, Vol. 4, pp. 50-68 (ukr).
- Holovchenko, S. (2015), Management of ecological and economic development in the region, Thesis for the degree of candidate of economic sciences after specialty 08.00.05 "Development of productive forces and regional economy", Kyiv, 218 p. (ukr).

7. Hulych, O.I. (2014), Regulation of ecological safety in the region: European experience, *Sotsiano-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy*, Vol. 3, pp. 145-152 (ukr).
8. Didukh, V.R. (2008), Economic mechanisms for implementing the State Environmental Policy, *Derzhavne budivnytstvo*, Vol. 1, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2008_1_15 (ukr).
9. Zarzhytskyy, O.S. (2012), Actual problems of legal support of ecological policy in Ukraine (theoretical aspects), *Natsionalnyy hirnychyy universytet, Donetsk*, 200 p. (ukr).
10. Ivanova, T.V. (2015), Ecological modernization of the regional economy, *Naukovyy visnyk Akademii munitsypalnoho upravlinnya. Seriya «Upravlinnia»*, Vol. 3-4, pp. 229-237 (ukr).
11. Kovalenko, M.A. (2013), Economic mechanism for implementing ecological policy in Ukraine, *Teoriya ta praktyka derzhavnoho upravlinnia i mistsevoho samovriaduvannia*, Vol. 2, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2013_2_5 (ukr).
12. Kravtsiv, V. (2007), *Regional ecological policy in conditions of market economy in Ukraine (theory, methods, practice)*, Thesis for the degree of doctor of economic sciences after specialty 08.00.06 "Environmental economics and environmental protection", Lviv, 373 p. (ukr).
13. Maziy, N.H. (2011), Principles and mechanisms of state regulation of business, *Demokratychnе vriaduvannia*, Vol. 8, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2011_8_8 (ukr).
14. Myronenko, M.Yu. (2012), The necessity of state regulation of economic development in modern conditions, *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia*, Vol. 32, pp. 433-440 (ukr).
15. Novikov, O.Ye. (2015), The specifics of state and market regulation of national economy in Ukraine, available at: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/2011/02/178.pdf> (ukr).
16. Pashkevych, M.S. (2012), Mechanisms of regulation ecological and economic regional development, *Visnyk Berdianskoho universytetu menedzhmentu i biznesu*, Vol. 3(19), pp. 143-147 (ukr).
17. Pishenina, T.I. (2011), Economic, essence role and importance of radiation in complex social development and national security syste, *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu. Ekonomichni nauky*, Vol. (41), available at: http://chtei-knteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2011/v1/NV-2011-V1_18.pdf (ukr).
18. Khvesyuk, M. and Bystriakov, I. (2012), Paradigmatic perspective on the concept of sustainable development of Ukraine, *Ekonomika Ukrainy*, Vol. 6, pp. 4-12 (ukr).
19. Chechel, A.O. (2013), Principles and mechanism of state regulation of the economy, *Visnyk Akademii mytnoi sluzhby Ukrainy. Seriya Derzhavne upravlinnia*, Vol. 2, pp. 103-111 (ukr).
20. Brownson, R.C., Baker, E.A., Housemann, R.A., Brennan, L.K., Bacak, S. J. (2001), Environmental and policy determinants of physical activity in the United States, *American journal of public health*, Vol. 91(12), pp. 1995-2003.
21. Lafferty, W. and Eivind, H. (2003), Environmental policy integration: towards an analytical framework, *Environmental politics*, Vol. 123, pp. 1-22.

© Білоскурський Руслан
Надійшла до редакції 04.12.2016

UDC 330.322

BRAILOVSKYI ILLIA,
Ph.D.

THE PUBLIC AND PRIVATE SECTORS OF THE ECONOMY: HISTORICAL ASPECTS OF COOPERATION

The article reviews the development of interaction between private capital and the state as a public-private partnership (PPP). The basic model of the original PPP, given their basic characteristics, considered the economic conditions of their origin and functioning.

Historically, the first form of public-private partnership made it possible to state to realize their economic, political and other interests. These relations continued to exist as long as the level of development of the state and its institutions are not given the opportunity to maximize the latter belonging to perform her functions. Protoforms PPP were not acts of the partnership (with the exception of certain elements of concession relations), and the delegation of certain functions of the state or the private sector elements. Therefore, most of the models of interaction between government and business have ceased to exist, and because so far the state is now true mainly for financial reasons, are not able to fully satisfy the public interest, to replace protoforms in the second half of the twentieth century. emerged and began to develop modern forms of public-private partnership.

Keywords: public-private partnership (PPP); history; protoform; occurrence; development.

Formulation of the problem. The interaction of the state and business in the framework of public-private partnership Public Private Partnership (PPP) since the late 90s of the twentieth century has become one of the leading tools